

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ТЕХНІЧНОГО СЕРВІСУ В АПК УКРАЇНИ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЯ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Рассмотрена современная концепция развития технического сервиса в АПК Украины.

THE CONCEPT OF DEVELOPMENT OF TECHNICAL SERVICE AND ITS REALIZATION IN THE MODERN CONDITIONS

The modern concept of development of technical service in agriculture of Ukraine is considered.

Концепція розвитку технічного сервісу в агропромисловому комплексі (АПК) України розроблена творчим колективом у складі співробітників Національного наукового Центру „Інститут механізації та електрифікації сільського господарства”, Харківського державного технічного університету сільського господарства та Дніпропетровського державного аграрного університету [1].

Концепція призначена для фахівців агротехсервісних підприємств, машинобудівних заводів, керівників та інженерно-технічних працівників сільськогосподарських підприємств та установ, науково-педагогічних працівників та студентів вищих навчальних закладів. Дана концепція є виваженим орієнтиром для розробки організаційно-економічних, технічних та правових документів щодо ефективного розвитку техсервісу в АПК України. Матеріали концепції використовують в процесі розробки напрямків розвитку безмонопольної системи технічного обслуговування (ТО) і ремонту, обґрунтуванні положень та рекомендацій щодо прогресивних форм організації технічного сервісу, підготовки важливих організаційно-технічних документів з ТО і ремонту сільськогосподарської техніки, правових документів щодо технічного сервісу, інженерно-технічного забезпечення, сертифікації техсервісних послуг, екологічного забезпечення навколишнього середовища, тощо.

Сучасний стан використання і технічного сервісу техніки характеризується виконанням основних обсягів у сільськогосподарських підприємствах, відсутністю розвинутої системи технічного забезпечення, збільшенням витрат на ТО та ремонт.

Існуюча база технічного сервісу АПК в ході перебудови економіки держави, реформування сільськогосподарської галузі відчула суттєві зміни, що привели до значного зменшення обсягів ремонтно-обслуговуючих робіт техсервісних підприємств, падіння рівня обслуговування і ремонту в зв'язку з низькою платіжеспроможністю і вимушеною необхідністю проведення техсервісних робіт силами володарів техніки, помітного скорочення обсягів відновлення деталей, переорієнтування діяльності ремонтних підприємств, знаного зменшення рівня використання виробничих потужностей підрозділів техсервісу.

В цих умовах з метою розвитку виробничого потенціалу ремонтно-обслуговуючої бази АПК і задоволення потреб сільських товаровиробників в

техсервісному забезпеченні необхідно призупинити процес руйнування і розпочатого перепрофілювання інфраструктури сервісних підприємств.

В концепції розглянута система технічного сервісу, її функції та перспективна виробнича база, запропоновані нові форми ремонтно-обслуговуючого забезпечення, визначені основні завдання наукового забезпечення техсервісу та пріоритетні напрямки досліджень.

Підтримувати сільськогосподарську техніку, особливо енергонасичену, в робочому стані та ефективно її використовувати можна лише за умови відповідної організації технічного сервісу. Він повинен охоплювати всі етапи – від придбання машин, передпродажної підготовки, експлуатації, технічного обслуговування, ремонту і до списання та утилізації.

Технічний сервіс – це забезпечення виробників сільськогосподарської продукції технікою, обладнанням, приладами, запасними частинами і матеріалами, а також організація їх ефективного використання і підтримання в робочому стані на протязі всього періоду експлуатації, що відповідає Закону України „Про систему інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу України” [2].

Система технічного сервісу – це сукупність взаємозв’язаних установ, підприємств, об’єктів, засобів, документації та виконавців, необхідних для забезпечення АПК машинами, обладнанням, матеріалами, підтримання і відновлення відповідної якості технічного стану техніки та ефективного її використання в процесі експлуатації.

Система технічного сервісу включає такі підсистеми:

- підсистема наукового забезпечення;
- підсистема технічного обслуговування та ремонту техніки;
- підсистема матеріально-технічного забезпечення товаровиробників та ремонтно-обслуговуючих підприємств;
- підсистема виробничих послуг.

Мета підсистеми наукового забезпечення – науковий прогноз розвитку технічного сервісу і забезпечення техсервісного виробництва нормативно-технічною та організаційно-економічною документацією для ефективного функціонування системи.

Прогнозування розвитку технічного сервісу включає:

- розробку концепції розвитку на перспективу;
- формування системи технічного сервісу з урахуванням розвитку і змін в системах господарювання;
- прогноз розвитку та розміщення ремонтно-обслуговуючої бази при фірмових та інших техсервісних формуваннях;
- прогноз розвитку та розміщення баз матеріально-технічного забезпечення при різних формах техсервісного виробництва;
- маркетинг та інформаційне забезпечення.

Технологічна підготовка ремонтно-обслуговуючого виробництва на галузевому рівні включає вирішення наступних задач: оцінка та розробка вимог до рівня ремонтпридатності машин, розробка нормативно-технічної, конструк-

торської та технологічної документації, проектування та виготовлення засобів технологічного оснащення, розробка рекомендацій з організації ремонтно-обслуговуючих підприємств.

Кадрове забезпечення передбачає визначення переліку спеціалістів для техсервісу, прогнозування потреби в кадровому забезпеченні та розміщення замовлень на підготовку спеціалістів, організацію перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів.

Мета підсистеми технічного обслуговування і ремонту – підтримання техніки в працездатному стані при мінімальних трудових і матеріальних витратах.

Керування технічним станом машин включає визначення параметрів технічного стану машин, діагностування, визначення залишкового ресурсу складових частин і визначення обсягів ремонтно-обслуговуючих операцій та величин наробітку до моменту їх проведення, визначення термінів експлуатації до списання, забезпечення ремонтно-обслуговуючих підприємств нормативно-технічною, технологічною та конструкторською документацією.

Задачі технічного обслуговування техніки: організація виробничого процесу обслуговування, розконсервація машин і їх складових частин, обслуговування при підготовці до використання; обкатування нової та капітально-відремонтованої техніки, щозмінні, номерні та сезонні види технічного обслуговування, обслуговування до зберігання і в процесі зберігання.

При поточному ремонті вирішуються такі задачі: організація виробничого процесу, заміна на нові або капітально відремонтовані вузли і агрегати, що досягли гарантійного стану; поточний ремонт складових частин, їх обкатування та повний комплекс регулювальних робіт.

Капітальний ремонт техніки включає вирішення наступних задач: організація виробничого процесу, передремонтне діагностування та визначення обсягу ремонтних робіт, виконання певного обсягу ремонтних робіт згідно технічних вимог; оцінка якості відновлення деталей та ремонту техніки.

Мета підсистеми матеріально-технічного забезпечення – надання організаційно-комерційних та маркетингових послуг, які включають: визначення потреби та придбання товаровиробниками матеріально-технічних ресурсів, облік наявності та руху товарів, виробничих засобів та обмінного фонду, реалізація матеріально-технічних ресурсів, забезпечення розвитку виробничої бази, розрахунок потреби паливно-мастильних матеріалів, передпродажний сервіс техніки, збір спрацьованих деталей та вузлів, їх ремонт та реалізація, підбір та комплектування обладнання, утилізація списаної техніки, організація виробництва запасних частин, платні послуги товаровиробникам та реалізація продукції, організація виставок-ярмарок та аукціонів товарів.

Мета підсистеми виробничих послуг – надання виробничо-технічних послуг на замовлення сільськогосподарських товаровиробників, які включають визначення об'єктів, де будуть проводитись сільськогосподарські роботи та їх обсяги, виконання цих робіт на договірній основі; комплектування агрегатів та технічних комплексів машин, надання техніки в прокат, визначення об'єктів і обсягів та виконання монтажних та пусконаладжувальних робіт по регіону

обслуговування, створення виробничої бази пусконаладжувальних бригад та технічне обслуговування і ремонт обладнання за замовленням, визначення об'єктів і обсягів та виконання транспортних, земляних, меліоративних робіт, формування комплексів технічних засобів для виконання цих робіт.

Концепція перспективного розвитку технічного сервісу в АПК в ринкових умовах передбачає:

- максимальне використання існуючих потужностей ремонтно-обслуговуючої бази АПК шляхом реконструкції та переоснащення її підрозділів відповідно вимог передових технологій виробництва;
- вдосконалення діючих організаційних форм, технологій ремонту і технічного обслуговування машин та устаткування АПК для забезпечення їх надійної та ефективної роботи;
- розробка та широке впровадження нових організаційних форм, новітніх технологічних процесів для надання високоякісних техсервісних послуг;
- зацікавлена і обов'язкова участь заводів-виготовлювачів машин, використання їх обладнання і приладів для виконання всього комплексу робіт технічного сервісу для повного і своєчасного забезпечення потреб товаровиробника у всіх галузях АПК;
- формування прокатних пунктів спеціалізованої техніки, створення машино-технологічних станцій по виконанню сільськогосподарських робіт;
- надання товаровиробникам всіх галузей АПК права вибору виконавців техсервісних послуг шляхом розвитку цих послуг та забезпечення їх конкурентоспроможності;
- створення у відповідності із запитом на технічні послуги структури діючих та реконструйованих виробництв з урахуванням технічної, економічної і соціальної політики в нових умовах господарювання;
- розвиток вторинного ринку техніки, що включає придбання техніки, яка була у використанні, її відновлення та реалізацію товаровиробнику;
- розробку і реалізацію заходів щодо підвищення продуктивності праці сільськогосподарського товаровиробника, надійності сільськогосподарської техніки, обладнання, на цій основі – збільшення виробництва сільськогосподарської продукції;
- раціональне розміщення мережі основних підприємств і виробництв технічного сервісу по регіонах України з урахуванням виключення монополізму на надання технічних послуг;
- радикальне покращення справ в галузі постачання запасними частинами, обладнанням та матеріалами на основі надання можливостей службі сервісу гарантованого забезпечення товаровиробника;
- використання надійного економічного механізму, що діє на договірній основі та враховує взаємовигідність і зацікавленість сторін у партнерських відносинах;
- покращення кредитно-фінансового забезпечення товаровиробника на основі довгострокового кредитування, створення місцевих кооперативних банків, лі-

зингових структур, залучення вільних коштів акціонерних товариств, асоціативних формувань;

- пільгове кредитування з компенсацією з бюджету половини відсоткової ставки за кредит та дотування з бюджету до 30 % вартості придбаної техніки вітчизняного виробництва;
- розвиток та поглиблення кооперації між підприємствами техсервісу всіх рівнів і заводами-виготовлювачами техніки, широке впровадження нових організаційних форм надання послуг – регіональні технічні центри, техсервісні обслуговуючі кооперативи, міжгосподарські асоціативні формування з виробничо-технічного обслуговування, дилерські технічні центри;
- використання, поряд з державною, інших форм власності (колективна власність, власність громадян та інші);
- координація ефективної діяльності у сфері технічного сервісу здійснюється державними органами – Мінагрополітики України та Мінпромполітики України, обласними та районними управліннями сільського господарства та продовольства, а також добровільними асоціативними (корпоративними) формуваннями товаровиробників, посередників, генеральних агентств, заводами-виготовлювачами техніки;
- врахування специфічних особливостей конструкції різних видів техніки, що використовується в АПК, розробка прогресивних технологій їх ремонту, технічного обслуговування та модернізації;
- забезпечення підрозділів технічного сервісу АПК ремонтно-технологічним обладнанням, засобами оснащення та мобільними засобами технічного обслуговування;
- створення екологічно чистих технологій в процесі функціонування ремонтно-обслуговуючих виробництв АПК, оздоровлення навколишнього середовища;
- забезпечення заходів щодо скорочення витрат на технічний сервіс, використання малозатратних енергозберігаючих технологій в процесі техсервісного забезпечення.

Концепція технічного сервісу в АПК враховує зміни, що відбулися в формах власності машино- та землекористування і організації виробництва, господарчих реформ на селі та економічного стану галузей сільського господарства.

Реалізація положень концепції щодо перспективного розвитку технічного сервісу дасть можливість забезпечити якісне і малозатратне виконання замовлень власників техніки і обопільну вигоду сторін на основі довгострокових договорів і угод у відповідності з основним принципом ринку – вільних економічних взаємовідносин.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Концепція перспективного розвитку технічного сервісу АПК України / Я.С. Гуков, М.В. Молодик, А.М. Моргун та ін. – Глеваха: ННЦ ІМЕСГ, 2004. – 59 с.
2. Про систему інженерно-технічного забезпечення України: Закон України від 5 жовтня 2006 р. № 229-V // Голос України. – 2006. – 17 листопада. – С. 10-11.